

גנזי המלך

ארבע כנסות

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת

205

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-70,000 עותקים

"אם בַּחֲקֵי תִלְכוּ וְאֵת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ

וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם"

עמלות בתורה מהי?

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

עברו עליה אנשים מאמינים בגלל טעות, אנשים אלה רצו להרבות כבוד שמים בעולם וחפשו עצות לזה ומצאו כי כבוד המלך הוא לכבד את עבדיו, לכבד את אלה שהמלך מכבד אותם. וזאת היתה העבודה זרה שלהם שנענשו עליה, במה שעלה ים אוקינוס והציף את שלישי העולם. עבירה חמורה כזו שאדם חייב ב'הרג ואל יעבור' עליה, היה אפשר לאדם וגם לדור שלם לטעות בה ולעבור עליה מתוך שגגה. וכל שכן עבירות קלות שאפשר לאדם לטעות בהן.

בחירה זו של טעות יש לאדם מטבע יצירתו, יצירה המורכבת משני חלקים; עפר מן האדמה ונשמת חיים. מזיגה זו היא אחת מפלאי היצירה, כי המה שני ענינים המנוגדים זה לזה. רוחניות היותר גדולה וגשמיות היותר פשוטה, שני ענינים אלה נתמזגו ונעשו לאחד, עד שאין אחד מהם יכול לעשות דבר בלי השתתפותו של חברו, אי אפשר לגוף האדם שהוא חלק העפר שלו בלי השתתפות הנשמה ומפני זה אין אברון גמור לאדם.

וכן אי אפשר לנשמה של אדם בלי השתתפות הגוף, מפני זה נאמר (קהלת ז): "אִין צְדִיק בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחָטָא", מקרא זה נאמר גם על אבות העולם גם על משה רבנו, כי מזיגה זו אי אפשר להפריד, ממילא אי אפשר כמעט שלא ישפיע חלק אחד על חברו ולכן קרא אדה"ר את עצמו בשם 'אדם', לא בשם של נשמת חיים שלו, מפני שמן האדמה נבראתי, ידע אדה"ר סוד זה, כי חלק האדמה שלו תופס

לאדם ועל בחירה כזו ניתנה תורה לעם ישראל, כלומר שלא יהיו כחיות טורפות לדרוס ולאכול איש את רעהו.

אבל האמת היא, כי לא זהו האדם של התורה ולא זוהי הבחירה שלו, לבחירה זו, שהיא, הדרך ארץ שקדמה לתורה שלא יהיה כחיה טורפת ולא כבהמה אוכלת עשב, לשלמות זו של שלילת ממשלת תאוה בהמית על השכל באופן גלוי, שלילת עשיית הרע בכונה כשאר בעלי חיים, לא היינו זקוקים לתורה מאת השי"ת, די היה לנו בחכמה שנתן השם לאדם כדי שיהיה זהיר מעשות כל אלה.

אלא שהבחירה היא; ענין של שגגה וטעות. גם המזיד, שוגג הוא לפי ההכרה האמיתית שלו. ומעטים המה המזידים! רוב עבירות גם היותר חמורות נעשות מתוך שגגה וטעות, גם ע"ז של דור אנוש היתה שגגה כמבואר ברמב"ם (הלכות עכו"ם). שהיו יודעים שהשם לכדו בורא העולם ומנהיגו, אלא שטעו כי רצון השי"ת לכבד את הכוכבים והגלגלים המשמשים לפניו ע"ש.

עבירה זו החמורה מכל עבירות שבתורה

איתא ב'תורת כהנים' (הובא ברש"י): "אם בַּחֲקֵי תִלְכוּ" - יכול, זה קיום המצוות? כשהוא אומר; "וְאֵת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ" הרי קיום המצוות אמור. הא, מה אני מקיים "אם בַּחֲקֵי תִלְכוּ"? שתהיו עמלים בתורה. לפי דברי הת"כ תלויות כל הברכות שבתורה וכן התוכחה, הכל ביסוד ראשון של עמלות בתורה, מה שקשה להבין בזה, הוא גודל השכר של עמלות בתורה המפורש בפרשה זו.

הרמב"ן אומר: שהברכות הכתובות כאן עוד לא נתקיימו עד עתה וזמן הקיום שלהן הוא בימות המשיח, בשעה שתתקן הבריאה כולה ותגיע לאותה מדרגה שהיתה קודם החטא של אדה"ר ומה שנאמר בברכות אלו: "וְהִשְׁפַּתִּי חֵיהָ רְעָה מִן הָאָרֶץ" הוא מה שאמר הכתוב (ישעיה יא): "וְשַׁעֲשַׁע יוֹנָק עַל חַר פִּתּוֹן" וכן "וּפְרָה וְרַב תְּרַעֲיֶנָּה... וְאָרְיָה כְּבָקָר יֵאָכֵל תְּבֹן". פסוקים אלו שנאמרו על מה שעתידי להיות בימי המשיח, המה השכר על קיום המצוה של עמלות בתורה. דבר זה קשה להבין שגאולת עם ישראל ותקותם זה אלפים שנה תהיה תלויה בלמוד גמרא? איזה עומק נמצא בעמלות זו שיש בכחה להביא הגאולה לעולם?

אך כאשר נעיין בענין הבחירה של אדם נוכל להבין את זאת. כבר בארנו כי בחירת האדם אינה אותה הבחירה שאנו חיים בה, חיים אנו בבחירה של שכל ורצון פשוט, מוצאים אנו בנפשנו את האפשרות לעשות ככל אשר יעלה על לבנו, אפשרות לגזול ולטרוף ולהחריב את כל הבריאה ולכן יעלה על דעתנו כי זוהי הבחירה שניתנה

מקום בנשמת החיים שלו, עד שבכל מקום שהוא נמצא רק 'אדם' שמו, כי מאוחרים המה הנשמה והגוף ועל אחדות זו בנוי יסוד הבחירה של האדם.

בחירה זו הבאה, לא מהרצון הבהמי של האדם, לא מהחיה הטורפת שהיא באפשרותו, אלא ממזג היצירה שלו, רב כחה להביא את האדם לידי טעות ולכן עבודה קשה היא לאדם לבחור רק בטוב ולא בטוב מעורב עם רע. לשלמות בעבודה קשה זו הגיעו רק ארבעה אנשים 'תנו רבנן: ארבעה מתו בעטיו של נחש ואלו הן: בנימין בן יעקב. ועמרם אבי משה. וישי אבי דוד. וכלאב בן דוד' (ב"ב יז). ושאר חסידי ישראל וקדושו נטו לתערובת זו בדבר אחד, או יותר, עבודה רבה זו היא הבחירה שהתורה דברה אודותה, לעבודה זו נחוצה תורה מן השמים, כי אין שכל האדם משיג את אפשרותה של הפרדה זו, הפרדת נשמה מן הגוף בשעה שהמה חיים יחד, רק יוצר האדם הוא המבין אותו, להיות בוחר בטוב בלי תערובת כל שהיא של היצירה שלו.

בחירה זו, עמלות שמה! עמלות בתורה כדי לשמור ולקיים. עמלות זו, אין לה גבול, כי אם היתה מטרת האדם דבר שיש לו גבול, היתה אז גם העמלות שלו דבר של גבול, אבל אם חובת האדם בעולמו היא ענין נצחי, כל פרט ופרט, ציווי השם הוא. גם העמלות להשיג ציווי השם, עמלות שאין לה גבול היא וזה מצד אפשרותו הטבעית להיות טועה ושוגג כמעט בהכרח, עמלות זו אין לה סוף. ע"ז נאמר (איוב ה): "אדם לְעַמֵּל יוֹדֵד", כי אין בחירה בטוב, בלי עמלות. וכמו שנחוצה עמלות בתחלת הבחירה, כן נחוצה בסופה כי אין לה סוף.

עמלות זו, אם אדם עמל בה כל צרכה, רב כחה להביא גאולה לעולם, כי ראשית חטאו של אדה"ר ג"כ שגיאה היתה, אם גם לא כשגיאות שלנו, אלא שגיאה

שמלאכים לא עמדו עליה. וגם הוא שהיה גדול מהם, לא עמד ע"ז, אבל מגדר שגיאה לא יצא הדבר. ואם יעמול האדם, או יותר נכון הדור כולו ככל האפשר לאדם לעמול בתורה, אז תתוקן גם שגיאתו של אדה"ר ויבוא המשיח לעולם.

עמלות זו בתורה כפולה היא; לעמול בתורה עד שיוציא האסור והמותר לפי דעתו - ולעמול בתורה להבין מהי עמלות בתורה. כי יש שיחשוב האדם שהוא צדיק וישר ולא חסר לו רק עמלות זו ובאמת רב הדרך ממנו, לא עמלות בתורה חסרה לו שהיא העבירה הראשונה משבע העבירות, אלא חסרות לו העבירות האחרונות משבע אלו. (רש"י ויקרא כו טו) "לְהַפְרֹכֶם אֶת בְּרִיתִי" - 'כופר בעיקר. הרי שבע עבירות; הראשונה גוררת השניה וכן עד השביעית. ואלו הן: לא למד. ולא עשה. מואס באחרים העושים. שונא את החכמים. מונע את האחרים. כופר במצות. כופר בעיקר' לדוגמא: לא יעלה על דעתנו שלאדם משלנו, כי שונא את החכמים הוא, עבירה כזו ראויה לפי דעתנו למינים ואפיקורסים. כן, אין אדם חושב כי הוא בין אלה שמואסים באחרים העושים מצוה. אם הוא אינו עושה מצוה לפעמים, זה רק משום עצלות, או תאוה לשעה, אבל למאוס באחרים העושים, במקום שאין תאוה בדבר, אין איש כמונו חשוד לזה, כי בגדר להכעיס הוא ח"ו.

אבל האמת לא כן היא, אם יש בידינו העבירה של מונע אחרים מלעשות ודבר זה הלא מצוי הוא לבטל חברו באמצע למודו וכדומה, יש בידינו עבירות אלו בודאי, כי מונע את אחרים הלא היא העבירה החמישית ושונא את החכמים היא העבירה הרביעית ומואס באחרים העושים היא העבירה השלישית וסדר העבירות הוא כי הראשונה גוררת את השניה וכן כולן כמבואר בת"כ המובא ברש"י. א"כ אי אפשר להגיע למדרגת מונע את

האחרים מלעשות מצוה, טרם שגיע להיות מואס באחרים העושים וטרם שגיע להיות שונא את החכמים, כי אין אנו יודעים פירושם של ענינים אלה. הבנתנו בעניני תורה היא שטחית כפי שהורגלנו בלי עמלות בתורה, לכן אפשר שאנו עומדים כבר במדרגה של העבירה השביעית ונהיה סבורים שאנו עומדים בחסרון העבירה הראשונה. ואפשר שנהיה מוטעים לחשוב כי גם העבירה הראשונה אין בידינו, שגם עמלים בתורה ונחדש חרושים.

א"כ כשאנו מוצאים אצלנו את העושים היותר מאוחרים בפרשה, מזה מוכח כי עברנו על כל עבירות אלו כמה פעמים ובכמה אופנים. ואין אנו מכירים זאת מפני החסרון בעמלות בתורה, חסרון העיון להבין את גדרי העבירות. ולכן עמלות בתורה הוא דבר שאין לה סוף, האדם צריך לעמול בתורה עמלות הראוי להוציא הלכה למעשה, עמלות כפי ידיעתו בתורה והבנתו בגדריה, הבנה יותר עמוקה ואז יראה כי מדרגתו היא בחסרון העבירות האחרונות הגרועות ביותר מהראשונות וישלים את כולן עד שגיע להראשונות וכן חוזר פעם אחר פעם, כי להבין תורת השם הוא צריך. ועמלות אין שעור, נחוצה לזה.

עבודת עמלות כזו, אינה דבר שבמעשה שאדם עושה ויוצא בזה ידי חובתו. לא מטרה בחיים היא, כשאדם מכיר את גדלות השם ועומק תורתו ויחד עם זה הוא רואה את נטיית לבו לשגיאה וטעות, כמו שנאמר (בראשית רבה ח): 'אמת אמר: אל יבא, שכולו שקר', כלומר: גם אנשי אמת, שקר המה בעצמיותם ע"י המזיגה הטבעית שלהם, כשאדם מכיר את כל זה הכרה ברורה, אז אין לו בעולמו, אלא עמלות בתורה, עמלות תמידית ככל האפשר לו ואם כל ישראל ישלימו עצמם בעמלות אין גבול כזו, אז יזכו לגאולה ולבנין בית המקדש והקב"ה יטייל עמהם בגן עדן כאחד מהם. ■

עוני ועושר

כָּל הַמְקִיִּים אֶת הַתּוֹרָה מֵעֲנִי, סוּפו לְקִיְמָה מֵעֲשֹׂר וְגַם לְהִיפֹךְ

אמות של בית המדרש. אבל אם רק יתרחש להם נס ויתעשרו, מיד ישתנו כל חייו והוא יצא מן ה"מאסר" בבית ה' אל העולם הגדול. לזה באה המשנה ואומרת לנו שהנסיון מוכיח אחרת. 'הַמְקִיִּים אֶת הַתּוֹרָה מֵעֲנִי, סוּפו לְקִיְמָה מֵעֲשֹׂר' וכך גם להיפך - מי שמבטל את התורה בגלל עושרו, דעו לכם, שאין זה אלא תירוץ בלבד והוא עושה זאת לא משום

מסביר בעל ה'משנת אבות': שלא מדובר כאן בהבטחה לשכר או עונש אלא בהתבוננות על נסיון החיים. אנשים שהם רחוקים מתורה ומיראת שמים סבורים שאין זה חרוש שעניינם, אוכלי פת במלח, עוסקים בתורה. הרי להם הרבה פנאי, הם אינם צריכים לרוץ לעבודתם ולעסקיהם, תענוגות אינם יכולים לממן ולכן "מבלים זמנם" בד'

היום קראנו בפרק רביעי ממשנת אבות: 'כָּל הַמְקִיִּים אֶת הַתּוֹרָה מֵעֲנִי, סוּפו לְקִיְמָה מֵעֲשֹׂר. וְכָל הַמְבַטְלֵי אֶת הַתּוֹרָה מֵעֲשֹׂר, סוּפו לְבִטְלָהּ מֵעֲנִי'. מפרשים רבים תמהים האמנם יש כאן הבטחה שכל מי שמקיים את התורה מעוני יזכה לקיימה מעושר ולהיפך - כל מי שלא מקיים אותה מעושר ירד לעוני?! ירד לעוני?!

ל"ג בעומר

"פְּזֹהַר הַרְקִיעַ"

ענינים שונים שנכרכו יחד ביום י"ח באייר הוא ל"ג בעומר וכולם טומנים 'סוד'

ורבא? החל התלמיד, שהיה בעצמו דיין, למנות מתחילת מסכת 'ברכות' את כל הש"ס, דף אחרי דף, מסכת אחר מסכת וסדר אחר סדר. לפתע הרים בעל השאל ומשיב את ראשו ואמר: "הרי ל"ג בעומר היום, עד המקום הזה שהגעת אליו חסרת שלשים ושלושה פעמים שבהם נזכרו אביי ורבא". כך ציינו גדולי ישראל את יום י"ח באייר, ל"ג בעומר.

בשורת 'ארץ הצבי' מובא חידוש: שעלה במוחו באחד מימי ל"ג בעומר כשהיה על ציונו של הרשב"י, על ישוב קושיא שהציקה לו תקופה ארוכה.

את הפסוק בספר בראשית (מט כא): **"נִפְתְּלֵי אֵלֶּה שְׁלָחָה הַנְּתַן אִמְרֵי שְׁפָר"** מתרגם 'אונקלוס': **"תהי מעבדא פירין, יהון מודים ומברכים עלייהון"**.

וקשה, כיצד קושר 'אונקלוס' את הברכה על הפירות לפסוק בתורה, כאשר כולנו יודעים שברכת הנהנין היא מדרבנן? ולמה הוא קושר זאת דוקא לנפתלי?

אולם, בכל אתר הברכה על הפירות היא אמנם מדרבנן, אבל במקומו של רבי שמעון בר יוחאי נוהגין כמותו שסבר שברכת הנהנין היא מהתורה. מאחר ומירון, שהיא אתרא דרבי שמעון, הוא בחלק נפתלי, על כן נאמרו הדברים כאן דוקא, בפסוק העוסק בברכת יעקב לנפתלי. ■

'מועד קטן' (כח) מסביר בדרך הסוד: שימי הספירה מכוונים לחמישים שנות האדם לאחר עשרים שנות הנעורים. כיון שעברו עליו ל"ג שנים, שהם הרוב ולא חטא שוב אינו חוטא. משום כך נוהגים לעשות את ל"ג בעומר יום של שמחה לציון העובדה שעברו שני חלקים מאותם ימים המציינים את שנות בגרות האדם ללא חטא,

טעם מיוחד לשמחת י"ח באייר שהוא ל"ג בעומר נותן ה'חתם סופר': והוא מסביר גם את הסבה שביום זה נהגו במאכל בשתיה ובהכנסת אורחים, כפי שנהוג עד לימינו ליד קבר הרשב"י שבמירון. הוא מחשב ומוצא שירידת המן במדבר היתה ביום י"ח באייר, שהרי ביום ט"ו באייר נגמר הלחם שנטלו עמהם ממצרים ושלושה ימים היו בני ישראל ללא לחם, עד שביום י"ח באייר ירד להם המן ומשום כך נוהגים בו שמחה הקשורה במאכל ובמשתה ומשל אחרים.

אבל ההסבר המוכר ביותר מייחס את היום הזה להסתלקותו של רבי שמעון בר יוחאי והוא שמביא את המוני האדם אל ציון קברו שבמירון, הוא שמעלה את האבוקות הזוהרות **"פְּזֹהַר הַרְקִיעַ"** והוא שהביא עמו עוד מנהגים רבים שעברו מדור לדור.

מסופר שבל"ג בעומר נקלע בעל השאל ומשיב לבית אחד מתלמידיו. תוך כדי שיחה בתורה שאלו: "כמה פעמים ואיפה מזוכרים בש"ס אביי

ענינים רבים נקשרו בל"ג בעומר והידוע שבהם מייחס יום זה להסתלקותו של התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי שחיבר את ספר ה'זוהר'. אבל גם כל הענינים העילאיים האחרים, הנקשרים ל"ח באייר שבו סופרים שלשים ושלושה יום לעומר, יש בהם מהסוד ומהקבלה והם עושים את היום הזה למסוגל במיוחד.

בספרי הלכה ראשונים מובא ל"ג בעומר כיום שבו פסקה המגפה בתלמידי רבי עקיבא, על שלא נהגו כבוד זה בזה. 'המאירי', למסכת 'יבמות', מביא טעם זה לשמחת היום וגם בספר 'המנהיג' הוא מובא בשם רבנו זרחיה הלוי: שמצא כתוב בספר ישן שהובא אליו מספרד שהתלמידים מתו מפסח ועד לפרוס העצרת. ומה פרושה של המלה פרוס? - על פי הסברו תרגומו - 'מחצית', כלומר: חצי חדש לפני העצרת פסקה בהם המיתה ועל פי החישוב יום זה הוא בדיוק ל"ג בעומר.

בנגוד ל'מנהיג' כותב המהרי"ל: שהמגיפה נמשכה לאורך כל ימי ספירת העומר, מפסח ועד שבועות, אלא שבכל הימים המיוחדים של הספירה, שאין אומרים בהם תחנון, לא מתו ואלו הם: שבעה ימים של פסח, שני ימי ראש חדש אייר, יום אחד של ראש חדש סיון ושבע שבתות. יחד הרי הם שבעה עשר יום. כשמחסירים שבעה עשר מארבעים ותשע נותרים שלשים ושתיים יום ולכן קבעו את יום השלשים ושלושה לספירה כיום המסמל לדורות את הפסקת האבל. המהרש"א בחדושו לאגדות מסכת

מסכת אבות

מתורה, איזה איום יש בו? אלא, שהעשיר אומר לעצמו: מה יש לי לפחד, שמא אהיה עני? הרי שאז אני אוכל לעסוק בתורה והרי נאמר **ש'קַל הַמְּקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה מְעַנֵּי, סוּפוֹ לְקַיְמָהּ מְעֻשָּׂר**, כלומר: אני אשוב להיות גביר... לכן אומרים לו חכמי המשנה, דע לך **ש'קַל הַמְּבַטֵּל אֶת הַתּוֹרָה מְעֻשָּׂר** - אם לא תלמד כשאתה עשיר, סופך לבטלה גם כשתהיה עני וילקח ממך הרצון והיכולת ללמוד לגמרי וממילא גם לא תחזור להיות עשיר ותשאר חסר כל לאורך כל שנותיך. ■

הוא תמיד מבטיח שאם ה' יושיע אותו ויתן לו עושר, הוא יעשה מצוות ומעשים טובים ללא גבול. כל היום הוא יעמוד ויחלק צדקה לעניים, אבל כשזה אכן קורה הוא שוכח את כל ההבטחות הקודמות ואפילו לא נותן לעני לעבור את סף ביתו. על זה אומר 'משלי': שטוב שישאר בעוניו ולא יצא שקרן. ה'בעל שם טוב' שאל על משנה זו: מילא האיום על האדם שאם לא ילמד בעודו עשיר סופו שיהיה עני, הוא דבר מובן. זהו עונש גדול ומרתיע. אבל החלק השני, שאומר שגם כשיהיה עני הוא יתבטל

שהעסקים מפריעים לו ללמוד, אלא שבאמת אינו אוהב תורה. הנסיון מוכיח שאדם זה גם יבטל אותה מעוני. אחד כזה לא ילמד תורה אפילו אם יהיה לו פנאי, אם חלילה ירד לעוני. ה'אלשיך' אומר: שזו אכן ברכה ולא סתם ברכה אלא גדולה מאד. בדרך כלל בשעה שיהודי מתברך בעשירות אין לו זמן ללמוד לעסוק בעסקי התורה. בדרך זו הוא מפרש את הפסוק ב'משלי' (יט כב): **"טוֹב רֵשַׁע מְאִישׁ כְּזָב"**. איזה קשר יש בין **"רֵשַׁע" לבין "אִישׁ כְּזָב"**? אלא שבשעה שאדם הוא עני

"וְאוֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוֹת"

רש"י מפרש: 'בקומה זקופה'. והלא אמרו חז"ל: שאין ללכת בקומה זקופה?

מלמעלה. אבל כאן דמיירי על העמלים בתורה שאמר: "אם בחקתי תלכו" וכמו שפירש"י, אז הקב"ה מתקרב קודם אלינו כמו שאחז"ל ב'ברכות' (ו). שהשכינה מקדימה את לומדי התורה, "וְהֵייתִי לְכֶם לְאֱלֹקִים" ואח"כ "אַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעָם".

פירוש

"וְאוֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוֹת" (כו יג)

פירש"י: 'בקומה זקופה'. ויש לתמוה על כך והלא אמרו חז"ל: שאין לילך בקומה זקופה לפי ששכינה מעל ראשו? והביא בספר 'טעמו וראו' בשם אאמו"ר זצ"ל לבאר: שפה היתה ההבטחה ש'אוֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוֹת' ולשון 'אַתְכֶם' מורה כביכול על ההליכה ביחד וכיון שכך יוכלו לילך בקומה זקופה. ובספר 'שיח התורה' הביא, ששאל שאלה זו לפני רבינו הגר"ח קנייבסקי שליט"א והשיב לו: שהכונה לעולם הבא.

פירוש

"וְנִסְתַּם וְאֵין רִדְף" (כו יז)

יש לדקדק, מה הוא האיום שנאמר בזה שלא יהא רודף אחריהם, הלא מכל מקום יותר טוב לברוח כשאין רודף, מלברוח מחמת אויב הרודף אחריהם? וכתב לישב בזה בספר 'חנוכת התורה': על פי המבואר ב'מדרש רבה' (כו ה): 'אפילו צדיק רודף רשע לְהֵאֱלֹקִים יִבְקֹשׁ אֶת נִרְדָּף' (קהלת ג). נמצא שאם היה לנו רודפים היינו נקראים 'נרדפים' ובהכרח היה הקדוש ברוך הוא בוחר להציל אותנו מיד הרודפים, אפילו אם אין מגיע לנו בזכות, מ"מ נרדפים אנחנו, אבל כשאין אויבים הרודפים אותנו, אין אנו נקראים 'נרדפים'. ולזה הכונה בתוכחה זו, "וְנִסְתַּם וְאֵין רִדְף" וכיון שלא יהיה לכם "רִדְף" אין אתם נקראים 'נרדפים' וממילא אינו בהכרח להציל אתכם. ■

"אם בחקתי תלכו" (כו ג)

ופירש"י: 'שתהיו עמלים בתורה'. כתב רבינו הט"ז בפירושו על התורה: לא אמר רש"י שתהיו לומדים בתורה, אלא שיהיו עמלים לטרוח בה הרבה. ולמד כן מהלשון "תִּלְכוּ", שאינו לשון הרגיל לאומרו בדרך כלל, אלא עשיתם או תשמרו וממה שאמר הכתוב: "תִּלְכוּ" מוכח שפירושו עמל ויגיעה. ועל פי זה הוסיף הט"ז לפרש מה שאמר הנביא ירמיה בסיבת חרבן בית המקדש: "עַל עֲזָבְכֶם אֶת תּוֹרַתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיכֶם וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי וְלֹא הִלְכוּ בְּהַ" הכונה כנ"ל שלא טרחו בלמוד התורה, אלא מה שהיה בא להם בקלות.

פירוש

"וְעֵץ הַשְּׂדֵה יִתֵּן פְּרִי" (כו ד)

כתב רבינו הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספרו 'טעמא דקרא': בקלות כתוב הלשון: "וְעֵץ הַשְּׂדֵה לֹא יִתֵּן פְּרִי" ויש להתבונן למה כאן נשתנה הלשון שאמר: "וְעֵץ הַשְּׂדֵה יִתֵּן פְּרִי" ועי' רש"י. ויש לפרש עוד: שבשעת הברכה; הכל זרוע והעץ הוא בתוך השדה ובשעת הקללה; אינו זרוע, או זרוע ונשרף וליכא שדה, לכך אמר הכתוב שגם העץ עצמו "לֹא יִתֵּן פְּרִי".

פירוש

"וְהֵייתִי לְכֶם לְאֱלֹקִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעָם" (כו יב)

בספר 'טעמו וראו' עמד על פשר שינוי הלשון המבואר בכתוב שלפנינו והביא בשם אאמו"ר זצ"ל לבאר כך: בכל מקום נאמר "וְהֵייתֶם וְהֵייתִי קִדְשִׁים", שקודם בני ישראל צריכים להתקרב להקב"ה ואח"כ הקב"ה מתקרב אליהם, כמו שנאמר (מלאכי ג): "שׁוּבוּ אֵלַי וְאֲשׁוּבָה אֲלֵיכֶם" ואחז"ל (יומא לט): 'אדם מקדש עצמו מעט, מקדשין אותו הרבה. מלמטה, מקדשין אותו

פנינים לפרשה

"אם בחקתי" (כו ג)

כתב רבינו בחיי: הנה הפרשה שמדברת ביעודים הטובים מתחלת באות אל"ף - "אם בחקתי" ומסיימת באות תי"ו - "קוממיות". בא זה להורות שאין הברכות האלה לישראל בתשלומין, אלא בזמן שיקיימו כל התורה כולה מא' ועד ת'. ופרשת האלות מתחילה באות וי"ו - "וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ" ומסיימת הפרשה כולה באות ה"א - "בְּיַד מִשָּׁה". והוא חצי משם הויה יתברך וזה הוא על שם שכתוב בתהילים: "עֲמוּ אֲנֹכִי בְצָרָה". ויעוין עוד בדברי 'בעל הטורים' (לקמן כו יג) שכתב: מ"אם בחקתי" עד "וְאוֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוֹת", נמצאות כל אותיות האל"ף ביי"ת חוץ מהאותיות סמ"ך ופ"א. וכן ב"וְיִתֵּן לָהּ" חסרות שתי האותיות הללו. ללמדנו כי אין שטן ולא אף וקצף ואנף בברכות אלו.

פירוש

"אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו" (כו ג)

כתב המהר"ל בספר 'נתיבות עולם' (ח"א עמ' קנב) על המבואר במסכת ע"ז (יז): 'כשנתפס ר"א בן פרטא ור' חנינא בן תרדיון וכו', 'א"ל ר' חנינא בן תרדיון: 'אשריך שנתפסת על חמשה דברים ואתה נצול, אוי לי שנתפסתי על דבר אחד ואיני נצול, שאתה עסקת בתורה ובגמילות חסדים ואני לא עסקתי אלא בתורה בלבד' 'עי"ש וכתב, שאף שעשה כל שאר המצוות, אף על פי כן צריך לעשות גמילות חסדים, דזה שייך לתורה. ולכן תמיד נזכרים ביחד 'תורה וגמ"ח' והרי מספר שניהם שוה כי גמילות חסדים מספרו; תרי"א כמספר תורה. וגם אחז"ל: 'שהתורה תחילתה וסופה גמילות חסדים' כי שניהם הם טוב, עי"ש בארוכה.

שנת השמיטה

ביעור פירות שהיו באוצר בי"ד לפני זמן הביעור

שקבלו מאוצר בי"ד, רק על מה שלקטו פירות מהשדה, עיי"ש.

אך אעפ"כ, מסופקני דאולי יש מקום לומר דמה שבי"ד מחלק לכל אחד ואחד כפי צרכו דאפילו מה שמחלקים הרבה זמן לפני הביעור מכל מקום אפשר דהרי זה חשיב כמזון של ג' סעודות שמחלקים סמוך לזמן הביעור לשכניו וקרוביו ולעניים, דאף שהם זוכים בזה לעצמם ואין זה הפקר, אפי"ה הם פטורים מביעור וה"נ גם בחלוקת בי"ד כיון שזה ניתן ע"י בי"ד למאכל ולא לעכב לזמן מרובה אפשר דפטור.

ואיך שהוא, נלענ"ד, דיתכן שלמעשה יש לסמוך בזה על מה שכתב בספר 'חרדים' במצות ביעור פירות שביעית: שאם נאנס ולא הפקירן בזמן הביעור דאין הפירות נאסרין. וחושבני דכיון דמה שהפירות נאסרין קיי"ל שהוא רק קנס חכמים, מסתבר דלא נאסר אלא כשעבר בזדון ולא ביער אבל שוגג חשיב נמי כאונס ולכן בידוע שלא נתכוין לעכב את הפירות עד אחר זמן הביעור ומה שלא ביער הוא רק מפני ששגג ולא ידע שכבר הגיע זמן הביעור הרי זה מותר, כיון דלא מצינן שגם בזה קנסו שוגג אטו מזיד וגם מסתבר דיש לסמוך בזה על המשנה ראשונה בפ"ט דשביעית (ט) שמתיר ליתן בחנם את הפירות לאחרים והם יעשו ביעור, שכך סובר גם הר"ש סיריליאו ושהרידב"ז כתב ע"ז שהדין דין אמת. ■

ולכן פטור הלוקח מביעור מפני שאומר: 'קאטינא מכח גברא דלא מצית לאשתעויי דינא בהדיה', דאע"ג שבמסכת 'דמאי' (ג ד) כתב שם הר"ש משאנץ לענין חובת נתינה של מעשר ראשון ותרומת מעשר: 'ואפשר דלמאי דמסיק קאטינא מכח גברא דלא מצית לאשתעויי דינא בהדיה מכר טבלו לנכרי ובא ישראל ולוקח ממנו מעשרן והן שלו', מכל מקום בשל שביעית לענין ביעור נראה פשוט דכיון שגדלו ברשות ישראל וחייל עלייהו חובת ביעור לכשיגיע זמן הביעור, שפיר מסתבר דבכגון דא אין מקום להסתפק דודאי לא שייך לומר 'קאטינא' וכו',

ואפילו להר"ש הזקן לא פטור אלא כשגדלו אצל הנכרי, דכיון שמהרגע הראשון שחל על הפירות קדושת שביעית, לא נתחייבו כלל הבעלים בביעור כיון שהבעלים הוא נכרי. אבל מכל מקום, אי אפשר כלל לפטור בגלל יד עכו"ם באמצע והרי זה חשיב רק כאילו היו הפירות ברשותו של מאן דלא ציית דינא והוא הדין בנידון דידן דלא פטור מפני אוצר בי"ד שבאמצע וכדאמרן דלא עדיף מהפקר ממש.

וגם נראה, דלא קשה מזה שכתוב שם ברמב"ז: 'בערבי שבתות כל אחד ואחד לפי ביתו, הגיע שעת הביעור עניים אוכלין אחר הביעור' וכו', כי הקטע של הגיע זמן הביעור לא קאי כלל על הפירות

מערכת 'חברותא' מיוחדת 'גנזי המלך'

שאלה: מהו דין ביעור פירות שביעית שהיו ברשות אוצר בי"ד לפני זמן הביעור?

תשובה: כתב בשו"ת 'מנחת שלמה' (א נא): לכאורה נראה, דמה שהיה ברשות האוצר בי"ד לפני זמן הביעור, אינו יכול לפטור את הפירות מחובת ביעור לכשיגיע הזמן, שהרי אפילו היה הפקר גמור כל הזמן, מכל מקום הזוכה בהם לעצמו לפני זמן הביעור שפיר חייל עליו אח"כ חובת ביעור ואם כן מהיכי תיתי נימא דמה שהפירות היו באוצר בי"ד עדיף טפי מהפקר ממש.

ומה שכתב הרמב"ן (בהר פס' ז): 'וכשאין אוצר בעיר ולא בי"ד והפירות ביד המלקט אותם מן ההפקר הוא צריך לבער' ואם כדברינו שחייב בביעור, למה לא הזכיר מקרה שכיה זה? נראה דאפשר מפני שהרמב"ן הביא שם שבי"ד 'מחלק להן מהן בערבי שבתות כל אחד ואחד לפי ביתו' וכיון שכן, לא שכיח כלל שישאר אצלם לאחר זמן הביעור ואם במה שבי"ד נותנים להם סמוך לזמן הביעור, הרי כשעור של מזון שלש סעודות שלקחם לאכילה ולא על דעת לעכב אותם לאחר זמן שפיר מותר באכילה בהם גם לאחר זמן הביעור.

גם נראה, דאף להר"ש הזקן אשר המבי"ט ובנו המהרי"ט סמכו עליו להקל ולפטור פירות נכרים מביעור משום דמצות ביעור חשיב כדבר התלוי בממון

רמז

"וזכרתי את פְּרִיתִי יַעֲקֹב"

למה נטל יעקב דוקא את האות ו' מאליהו?

בגאולה העתידה יקח יעקב מעשו גם את האות ו' ויעקוב יהיה מלא ומעשו, החסר, ישאר עש...
לכן לקח יעקב מאליהו דוקא את האות ו' כערבון, עד לבוא הגאולה שאז יקח את האות הזו מעשו. ■

אומר הנחל שורק: שמו של עשוי היה מלכתחילה עשוי, שכן הוא נולד עשוי וגמור. שמו של יעקב היה צריך להיות עקב, ללא י' על שאחז בעקב יעקב. אבל, יעקב נטל את הי' מעשוי ונתן אותה בראש שמו ועשו נותר ללא י'.

רש"י אומר: 'בחמשה מקומות נכתב מלא ואליהו חסר, בחמשה מקומות יעקב נטל אות משמו של אליהו ערבון שיבוא ויבשר גאולת בניו'.
ומדוע לקח יעקב דוקא את האות ו' כערבון לקיום הגאולה?

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

סעודת דוד המלך והילולת רשב"י

במוצאי שבת פרשת 'בחקותי' יט' אייר 08/מאי/24 יערוך ארגון 'שופר'
את הראשון במפגשי 'מלוה מלכה'

עם הרב

אמנון יצחק

האירוע יתקיים באולמי 'שמחת עולם'

שברח' השומר 18 בני ברק

בתכנית:

- ✓ פגישות על פרשת השבוע ומוסר השכל
- ✓ מפגש בלתי אמצעי עם הרב
- ✓ סעודת מלוה מלכה ליד שלחנות ערוכים כיד המלך
- ✓ יופיע הזמר ארו יחיאל ב'דרשומר' משה הרוקה הנאמן ועוד להיטים חדשים...

מחיר ההשתתפות לזכוי הרבים: 150 ש"ח ליחיד

ההרשמה ב'שופר' 03-6777779

מספר המקומות מוגבל

* הישיבה נפרדת * כל מרכיבי הסעודה מוקפדים בהכשר הבר"ץ העדה החרדית * המעוניינים לעשות מלוה מלכה עם הרב במתכונת זו בערים יפנו ל'שופר'

יעמדו על הברכה

צפורה אביגיל בת פרלה ללידה קלה ורפואה שלמה
רב ברל בן פייגא רפואה שלמה

מאיר בן עליזה
להתחזקות בתורה ויראת שמים

קלאודיו בן סרנה
להצלחה בכל עסקיו

אוריאל משה בן יעל
לרפואה שלמה ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו
ורפואת הנפש

מארו בן אליה
יזכה לעלות ארצה עם כל משפחתו

לחזרת כל עמ"י בתשובה מהרה

סטפנו בן פראנקה
ברכה והצלחה בכל עסקיו

אליהו בן אסתר
לרפואה שלמה

חדש בארץ!!

בכל לילה לפני ה'ניץ'

הרב אמנון יצחק

נותן שיעור ב:

4:30 מדרש 'שוחר טוב' על תהלים

5:15 תפילת ותיקין

לרפואת הרב יהודה בן אסתר הינדה יצ"ו

הצבור מוזמן לכל השעורים
בבית כנסת אליהו הנביא רח' עוזיאל 42 ב"ב

דדו

אחדאי דשת מחשבים למשרה חלאה

054-3088478

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

חג שבועות עם "אוצרות היים" במלון 'שלום פלאזה' בטבריה

מיום ששי עד שני ג' עד ו' סיון
06-09.06.08 (למנינם) 3 לילות

בהשתתפות:

- הרב ישראל נח ברגר שליט"א
- הפייטן דוד שלמה שירה היו'
- הופעת זמר אורח במוצ"ש ועוד...

קיסנה חלומית לנשים במלון 'כינר' בטבריה מיום ראשון עד יום רביעי יט' עד כב' סיון 22-25/06/08

• תוכנית עניפה ומגוונת

לפרטים "אוצרות היים" 050-3131740/1 03-6880091

בשביל האמונה

שבועות יחד עם המשפחה לחיזוק האמונה

יום ראשון ושני - חג השבועות ה-1 בסיוון תשס"ח מלון יפה נוף - ערד.

באירוע ישתתפו הרבנים והאוצרים הדועים הרב זמיר כהן, הרב יצחק כנרגר, הרב מרדכי ארם צובה חכנית עם נשמה, עשייה ומאונת במיטב המסורת של צהר. ארוחת וכבוד כי המלך לנשים- הרצאה מיוחדת עם הרבנית נינה חכנית עשייה ומיוחדת לילדים לנוחותכם

לכרטיס והרשמה:
מ | ק | ר | ש | ו | ם
1-800-20-11-12

TZONAR
אין אלו כל האל
בית המדרש יוניברסיטת
הרצאה מיוחדת לנשים

מבצע לחדש אייר

קלטת וידאו	3 ש"ח
קלטת טייפ	1 ש"ח
cd לשמיעה	5 ש"ח
cd לצפיה	5 ש"ח
dvd בודד	15 ש"ח
dvd זוגי	30 ש"ח
ספר בכור ההיתוך	5 ש"ח

ניתן להשיג במשרדי 'שופר' מתתיהו 10, ב"ב 03-6777779

אשת חיל!

היך מומלצת לארבעה ימים של מנוחה חוליות וחודש כוחות באוירה כפרית נוספת ומרגיעה ברחוב ירושת אמתיות הנאסף ינרך בכפר הנאסף המפורסם "כית ק"י" בטבריה בעספן אהלנו חקבלי חבילה משלמת ורוחנית

אכל ברמה גבוהה בהשגחה מיוחדת ואפשרה רובן נשמחה כוללת!!!

בהשתתפות המלאה של הרב לסרי

סדנה בכ"ב ב"ש"רבים"

- התכנית עורב מורחבת כמיטב המסורת
- מיטב המרצים והמרצות מהשורה הראשונה
- סדנאות אחרות מרתקות וצורבות סדר
- סיוע לקבוצות המרצות

אנו מודים לך על שיתוף פעולה וקיימת יחסיים חלופים חלופים

וכל זה בנימוחה והשתתפותה של הרבנית לסרי ובהסתמך על צורבים מנונים שליט"א.

המנוב שני מחזוריים:

מחזור ראשון: סיון ט"ו עד כ"ב ט"ז - 25% - 25% (למנינם) חסס"ח
מחזור שני: מ"ג חסון עד ל' חסון - 25% - 25% (למנינם) חסס"ח
אנא קרן קרן קרן לביתנו בחנוכה הקדושה

פרטים והרשמה: רח"י 119222 0504
טלפון: 0504 144663

הודונו מס' מקומות מוגבל

נסיעה לקברות הצדיקים עם הרב אמנון יצחק

ביום רביעי א' רח' סיון 04.06.08

יציאה בשעה 7:30 בדייק

המסלול:	11:30 עמוקא
	13:00 כינר
	14:30 כינר
	17:30 טבריה

קבר רבי יונתן בן עוזיאל זיע"א
הרצאה של הרב אמנון יצחק שליט"א
ארוחת צהריים כיד המלך
קבר הרמב"ם, ר' יוחנן בן זכאי ותלמידיו, השל"ה הקדוש
קבר חבקוק הנביא

זכאי "חי כפליים" 50% הנחה

סכא, רעננה - גב' סימה זגזג 052-3303442 / 09-9558033
אלעד - גב' יהודית סופר 052-4730519
ראש העין - בשרי שמעיה 054-5223907

ההרשמה במשרדי 'שופר' מתתיהו 10, בני ברק
טל: 03-6777779

מרפאת שיניים שן וחסד

נוסד בשנת 2052

כתר חרסינה 5750 ש"ח

- שתל 490.10 ש"ח
- תותבת 590.10 ש"ח
- תותבת גמישות ללא וויס 2.990 ש"ח
- ישור שיניים החל מ-4.800 ש"ח

רח' רבי עקיבא 44 ב"ב פינת הרב קוק
052-8448443 / 03-5794757

סליחה?! הזמנת כבר את המנוי החדש!?!

חדש ב'שופר ניח'!
'ארבע כנפות' ו'גני המלך' מגיעים אליך עכשיו כל שבוע ישירות הביתה!
עלות המנוי רק - 26 שח' בלבד!!! לפרטים חייגו: 03-6762226

ארבע כנפות
גנזי המלך

מלא ושלה: עבור 'שופר ניח' בע"מ ת.ד. 7841 רמת גן.

הוראה לחיוב חשבון ל-Shofar News

מנוי שבועי שנתי ל-ארבע כנפות

בס"ד
תאריך

קוד מסלוקה	סוג חשבון	מס' חשבון בבנק
בנק	סו"ד	
אסמכתא / מס' מזדה על הלקוח בחברה		קוד מס'ד 4 0 0 2 8

לכבוד בנק _____ כתובת הבנק _____ מס' הסניף _____

1. אני/ה'מ' סם בעל/י החשבון _____ משפחה _____ מס' זהות / ת.מ. _____

רח' _____ מס' _____ עיר _____ מיקוד _____ טל. בבית _____ מלאפון _____

נתון/ים לכל בית הוראה לחיוב חשבון/ינו הנ"ל בשיתופם, בין היתר ל'שופר ניח', בסכומים ובמועדים שיוצגו לכם מדי פעם במסגרת הסכמינו, או רשימות ל'י' 'שופר ניח' כמפורט מטה ב'רשימי החיובות'. (2) ידוע לי/לנו כי, אף הוראה זו מותנת לטובת ע"י הודעת סמך/מסמך/מכתב לבנק ול'שופר ניח' שתכנס לתוקף, וים עסקים אחד לאחר מותג הודעה בבנק וכן מותנת לביטול ע"י הוראה כל דין. ב. איות/מיות רשאי/ים לנטול מראש חיוב מסוים וככבי, שהודעה על כך תימסר על ידינו לבנק כמלב, למחות יום עסקים אחד לפני מותג החיוב. ג. איות/מיות רשאי/ים לכל חיוב, לא יותר משנתיים ימים סמוע החיוב, וים איות/מיות לבנק, כי החיוב אינו תואם את המועדים או הסכומים שנקבעו במכתב הוראות, אם נקבעו. (3) ידוע לי/לנו כי הפרטים שציינו במכתב הוראות ומיוחסים, הם נכונים ועל-ינו להסדיר את המוטב. (4) ידוע לי/לנו כי סכומי החיוב ע"י הוראות, או יחסינו כדמי רחשון וכו' לא תישלח לי/לנו ע"י הבנק הודעה מוחלטת בין חיובים אחר. (5) הבנק יפעל כותאם להוראות במכתב הוראות זה, כל עוד מצב החשבון יאפשר, ויק, וכל עוד לא תחית פגיעה חריגה או אחרת לביטול. (6) הבנק רשאי להצביע/ינו על החסוד המפורט במכתב הוראות זה, אם תחיה לו סנה סכירה לבק, וידוע לי/לנו על כך מוד לאחר קבלת החלטתנו, תוך ציון הסכום. (7) נא לאשר ל'שופר ניח' בסמך המוטב את קבלת הוראות אלו מסמך מאתנו.

שופר ניח' מתחייב באות שלא למשוך מעבר לסכומים המגיעים לו.
חתימת בעל/י החשבון

2. מדוי הרוב (אם במערכת התאמה)

מס' הרחשה 26 ש"ח x 12 חשורים = 312 ש"ח

1. סכום החוב שנתני 26 ש"ח x ללא הגבלה

2. אחר 26 ש"ח x _____

לחיוב בתאריך _____ 20 לחודש _____ 30 לחודש _____